

Nr 93.

Av herr **Rydén**, om *höjning av vissa anslag till Vitterhets- historie- och antikvitetsakademien.*

Fornminnesvårdens omorganisation och den därmed sammanhängande frågan om nybyggnad för statens historiska museum — som för närvarande är inrymt inom synnerligen otillfredsställande lokaler inom nationalmuseet — är som bekant sedan åtskilliga år tillbaka under utredning. I avvaktan härpå har beklagligen de kulturella intressen varom här är fråga icke på de senaste åren kunnat tillgodoses såsom vederbort. Detta förhållande, vilket torde vara väl bekant inom sakkunniga kretsar, är desto beklagligare med hänsyn till Sveriges ställning som en gammal kulturnation och den framskjutna plats som fornforskningen inom vårt land sedan gammalt intagit.

Under sådana förhållanden är det ägnat att väcka förvåning, att de ytterst blygsamma anslag, som vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien för nästkommande budgetår begärt, än ytterligare i statsverkspropositionen beskrivits. Jag vill erinra, att ny riksantikvarie nyligen utnämnts, vid vilkens knytande till institutionen allmänt fästats stora förhoppningar. Särskilt med hänsyn härtill borde det varit angeläget undvika dylika ytterliga inknappningar, varigenom den nye chefsens möjligheter till välbehövliga initiativ ytterligare kringkurits.

I sin skrivelse i ämnet den 4 september 1923 hade akademien föreslagit en höjning av den hittillsvarande ordinarie anslagsposten till underhåll och fortsättning av inredningen i statens historiska museum från 2,000 kronor till 4,000 kronor. Det är, såsom akademien också själv framhållit, visserligen sant att detta innebär en fördubbling av det hittillsvarande anslaget, men det bör å andra sidan ihågkommas att även en summa av 4,000 kronor för här ifrågavarande ändamål under alla omständigheter, och i all synnerhet vid jämförelse med förhållandena inom motsvarande museer inom- och utomlands, måste anses vara synnerligen blygsamt tilltagen. Ett dylikt belopp lär knappast göra det möjligt att mer än nödortfigt upprätthålla museivården, men kan däremot ingalunda möjliggöra de större omordningar i museet, som på grund av den alltjämt undanskjutna frågan om anskaffande av nya lokaler för statens historiska museum dock måste utföras, om

museet skall kunna på ett någorlunda tillfredsställande sätt fylla de anspråk på dess anordning, som man måste ha rätt kräva av en dylik institution. Man måste dock ihågkomma att det i detta fall gäller en institution, som sedan gammalt ansetts intaga en rangplats bland övriga liknande museer i världen. Det torde givetvis också vara önskligt att statens historiska museum såsom ett centralmuseum med avseende på sin anordning icke skall behöva stå alltför mycket tillbaka för andra liknande institutioner, åtminstone icke för dem, som förefinnas inom vårt eget land.

Då under sådana förhållanden det av akademien begärda beloppet av 4,000 kronor lär vara ett ofrånkomligt minimum, såvida icke museets ledande krafter skola dömas till fullständig översamhet med avseende på sina försök att även inom de nuvarande otillfredsställande lokalerna finna en modus vivendi för de växande samlingarnas ordnande, anser jag det synnerligen olyckligt, att Kungl. Maj:t icke tillmötesgått akademiens anslagskrav på denna punkt.

Det sedan flera år tillbaka upptagna fyllnadsanslaget för bestridande av »vissa utgifter för fornminnesvården» som år 1922 utgick med 18,000 kronor, förra halvåret 1923 med 9,000 kronor men som för budgetåret 1923—1924 sänktes till 15,000 kronor hade uti akademiens anslagsberäkning för nästkommande budgetår upptagits med samma sänkta belopp som det nuvarande eller 15,000 kronor. Kungl. Maj:t har emellertid föreslagit en ytterligare nedsättning till 13,000 kronor. Ifrågavarande anslag är avsett såsom fyllnad till de båda ordinarie anslagen: 1) till rese- och transportkostnader, fornlämningars vård, lyshållning m. m. å 7,000 kronor samt 2) till undersökning och beskrivning av fäderneslandets fornlämningar m. m. å 6,000 kronor. Trots den vidsträckta ram, som satts för dessa tre anslags användning, hava dock desamma i verkligheten måst användas så gott som uteslutande till expensutgifter, konserveringsarbeten samt oundvikliga tjänsteresor, påkallade av ärenden, som det åligger akademien att avgöra, eller sådana, rörande vilka akademien anbefallts eller på annat sätt anmodats att avgiva yttranden, t. ex. framställningar om att på grund av planerade odlings- eller byggnadsföretag få borttaga en fast fornlämning eller förslag till restaurering av äldre byggnadsminnesmärken o. s. v. De ifrågavarande tjänsteresorna hava på senare tid måst göras i allt större utsträckning med hänsyn till den ökade betydelse man numera tillmäter fornminnena landet runt. Tillbörlig hänsyn till allmänhetens berättigade krav på skyndsamhet vid avgörandet av författningsenliga ansökningar hava också gjort det nödvändigt att göra undersökningsresor och dylikt allt tätare genom även avlägsna bygder. De övriga ändamål, som avsetts att gagnas med dessa anslag, hava däremot trots deras behjärtansvärda karaktär måst så gott som helt stå tillbaka. Anslagens otillräcklighet för de med dem avsedda ändamålen belysas för övrigt därav att det visat sig nödvändigt för Kungl. Maj:t att vid flera tillfällen bereda akademien fyllnad från allmänna expensanslaget eller andra

till Kungl. Maj:ts förfogande stående medel. Under sådana förhållanden måste den vidtagna sänkningen av det redan förut avknappade anslaget betraktas som obefogad.

Även i vissa andra avseenden har Kungl. Maj:t vidtagit nedprutningar i akademiens anslag. Emellertid anser jag mig härutinnan icke böra hemställa om ändring, även om mycket goda skäl otvivelaktigt härför kunna anföras. Jag har nämligen velat inskränka mig till de punkter, där rättelse synt mig vara alldeles ofrånkomlig.

Jag tillåter mig alltså hemställa,

att riksdagen beträffande anslagen till vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien måtte

1) höja det ordinarie reservationsanslaget till underhåll och fortsättning av inredningen i statens historiska museum och myntkabinettet, nu 2,000 kronor, med 2,000 kronor till 4,000 kronor;

2) upptaga det i Kungl. Maj:ts förslag till riksstat angivna extra reservationsanslaget å 13,000 kronor för beredande av ökade medel för de ändamål, som avses med de å ordinarie stat för akademien uppförda reservationsanslagen till rese- och transportkostnader, fornlämningars vård, lyshållning m. m., samt till undersökning och beskrivning av fäderneslandets fornlämningar m. m. med 15,000 kronor.

Stockholm den 19 januari 1924.

Värner Rydén.

